

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti o **maloleté dieťa S. M., narodenú X.**, bývajúcu u matky, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, dieťa rodičov : matky – K. M., bývajúcej v T. a otca – R. M., bývajúceho v T., t.č. Ú., zastúpený JUDr. T. S., advokátom v T., o **výživné**, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 20 P 39/2008, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 14. decembra 2010 sp. zn. 10 CoP 41/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trnava rozsudkom z 29. marca 2010 č.k. 20 P 39/2008-444 zaviazal otca s účinnosťou od 1. septembra 2007 platiť na výživu maloletej výživné vo výške 166,-- €, ktoré je otec povinný platiť vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám matky. Ďalej rozsudkom otca zaviazal nedoplatok na výživnom za obdobie od 1. septembra 2007 do 29. marca 2010 v celkovej výške 5 145,05 € splácať v splátkach po 50,-- € mesačne spolu s bežným výživným pod následkom straty výhody splátok. Rozsudok odôvodnil ustanovením § 62 ods. 1, 3 a 5 Zákona o rodine. Uviedol, že otec si i naďalej neplní vyživovaciu povinnosť k maloletej, nepodieľa sa žiadnym spôsobom na uhrádzaní nákladov spojených s maloletou. Vyjadrenia otca, že nebol doposiaľ zviazaný súdom platiť výživné, preto výživné neplatil, považoval súd za irelevantné a zavádzajúce. Súd prvého stupňa mal za to, že otec maloletej zavádzal, keď tvrdil, že z práce bol prepustený na základe anonymu, ktorý mala údajne podať matka maloletej ohľadom odobratia vodičského preukazu a keďže vykonával prácu kde

potreboval vodičský preukaz, bol z práce prepustený. Otec maloletej nebol z práce prepustený ako tvrdil, ale pracovný pomer so zamestnávateľom bol rozviazaný v zmysle § 60 Zákonníka práce dohodou, teda otec dobrovoľne pracovný pomer ukončil a neskôr v tejto firme začal pracovať na dohodu za nižší zárobok, ako pôvodne dosahoval, teda sám sa pripravil o prácu, v ktorej dosahoval vyšší príjem ako neskôr dosahoval. Otec maloletej už v tejto organizácii nepracuje a od 1. januára 2010 je opätovne nezamestnaný. Nesnaží sa pracovať a finančné prostriedky na svoju rodinu sú hradené z príjmu jeho manželky, ktorá je t.č. na materskej dovolenke. K vyjadreniu otca, že sa nemôže zaevidovať na úrade práce ako uchádzač o zamestnanie, pretože je konateľom v dvoch firmách, prvostupňový súd považoval za irelevantné, lebo ak je konateľom, musia tieto firmy vykazovať nejakú činnosť, nejaký príjem a ak nie, môže prestať vykonávať činnosť v týchto spoločnostiach. Keďže tak neurobil je daný predpoklad, že otec má dost' finančných prostriedkov na hradenie výživného na maloletú dcéru tak, ako ho súd prvého stupňa zaviazal týmto rozsudkom.

Na odvolanie otca Krajský súd v Trnave rozsudkom zo 14. decembra 2010 sp. zn. 10 CoP 41/2010 rozsudok súdu prvého stupňa v časti bežného výživného zmenil tak, že otec je povinný maloletej platiť výživné od 21. februára 2008 do 23. októbra 2008 v sume 184,-- € mesačne a od 24. októbra 2008 naďalej v sume 123,-- € mesačne, vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Odvolací súd v časti ročného výživného napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že výživné ročné za obdobie od 21. februára 2008 do 30. novembra 2010 v sume 4 573,36 € povoľuje otcovi zaplatiť v splátkach po 127,-- € mesačne spolu s bežným výživným počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku pod následkom straty výhody splátok. Odvolací súd uviedol, že bolo vylúčené prijať záver súdu prvého stupňa o potrebe určenia výživného už od 1. septembra 2007, pretože podľa § 77 ods. 1 vety druhej a tretej Zákona o rodine výživné možno priznať len odo dňa začatia súdneho konania, resp. pre maloleté dieťa aj najdlhšie na dobu troch rokov spätne odo dňa začatia konania, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd poukázal na ustanovenie § 75 ods. 1 Zákona o rodine. Odvolací súd mal za to, že súd prvého stupňa neurčil správne ani výšku výživného, čo bolo zapríčinené popri inak správnej úvahe o vzdaní sa otcom výhodnejšieho zamestnania najmä len pomerne všeobecnými domnienkami o dostatočnosti jeho majetkových pomerov na úhradu vyživovacích povinností a tiež ďalších potrieb otca i jeho súčasnej rodiny. Odvolací súd uviedol, že to platilo za situácie, keď v skoršom konaní naznačený status otca ako poberateľa príjmov z inej než závislej činnosti preukázaný nebol a nevyhnutným tak bol podrobnejší rozbor jeho celkovej situácie.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal otec maloletej dovolanie. Žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie. V dovolaní namietal, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom ako aj, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolateľ konštatoval, že predvolanie na pojednávanie konané 30. novembra 2010 bolo doručené jeho právnomu zástupcovi 21. októbra 2010. O tomto termíne pojednávania bol upovedomený, avšak 15. novembra 2010 nastúpil do výkonu trestu a z objektívnych príčin sa nemohol zúčastniť pojednávania 30. novembra 2010. Ďalej v dovolaní uviedol, že nemohol vedieť, že odvolací súd sa rozhodne nedostatky a pochybenia prvostupňového súdu odstrániť tak, že sám nahradí činnosť prvostupňového súdu a vykoná doplňujúce dokazovanie. Poukázal na to, že jeho právny zástupca na začiatku pojednávania oznámil odvolaciemu súdu, že 15. novembra 2010 nastúpil do výkonu trestu a z toho dôvodu sa nemôže zúčastniť pojednávania. Odvolací súd sa napriek tomu rozhodol vykonať dokazovanie a doplnil dokazovanie výsluchom matky, oboznámením s obsahom listín a po vykonaní dokazovania odročil pojednávanie na 14. decembra 2010 za účelom vyhlásenia a doručenia už písomného rozsudku.

Matka maloletej navrhla dovolanie otca v plnom rozsahu zamietnuť ako absolútne nedôvodné a neprípustné podľa ustanovenia § 238 ods. 4 O.s.p.

Kolízny opatrovník maloletej vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že pokiaľ bude dovolací súd považovať dovolanie otca za prípustné a bude vo veci konať, rozhodnutie ponecháva na zváženie súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal účastník konania včas (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243 ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.), alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. V zmysle § 238 ods. 4 O.s.p. dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených Zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavenie ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo osvojení. V danom prípade dovolanie smeruje proti rozsudku vydanému vo veci úpravy výživného, t.j. vo veci upravenej Zákonom o rodine (pričom nejde o rozsudok o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení). Napadnutý rozsudok teda nevykazuje znaky rozsudku, proti ktorému je dovolanie prípustné, ale znaky rozsudku, v prípade ktorého je dovolanie výslovne vylúčené (§ 238 ods. 4 O.s.p.).

So zreteľom na dôvod dovolania a zákonnú povinnosť skúmať, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.), neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Vzhľadom na namietané vady konania sa odvolací súd osobitne zameril na otázku, či postupom súdu nebola účastníkovi konania – otcovi maloletej odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Otec maloletej v dovolaní namietal, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že napriek tomu, že jeho právny zástupca oznámil súdu, že 15. novembra 2010 nastúpil do výkonu trestu a nemôže sa teda z objektívnych príčin zúčastniť na pojednávaní, odvolací súd doplnil dokazovanie výsluchom matky, oboznámením s obsahom listín a po vykonaní dokazovania odročil pojednávanie na 14. decembra 2010 za účelom vyhlásenia a doručenia už písomného rozsudku. Vzhľadom na nástup na výkon trestu sa pojednávania konaného 30. novembra 2010 nemohol zúčastniť a nemohol tak ani reagovať na jednotlivé dôkazy, ktoré súd zabezpečil a skutočnosti, ktoré boli na pojednávaní preberané. Namietal, že ho odvolací súd neoboznámil s dôkazmi a so skutočnosťami, ktoré odzneli na pojednávaní, tieto mu nezaslal na vyjadrenie, a preto aj zle rozhodol vo veci.

Podľa § 24 O.s.p. účastník sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. Ak nejde o zastupovanie podľa § 26 O.s.p., môže si účastník zvoliť za zástupcu len fyzickú osobu. V tej istej veci môže mať účastník súčasne len jedného zvoleného zástupcu; to neplatí, ak ide o zastúpenie podľa § 25 O.s.p.

Podľa § 25 ods. 1 O.s.p. ako zástupcu si účastník môže vždy zvoliť advokáta. Plnomocenstvo udelené advokátovi nemožno obmedziť.

Podľa § 25 ods. 2 O.s.p. advokát je povinný účelne využívať všetky zákonom pripustené prostriedky a spôsoby poskytovania právnej pomoci účastníkovi, ktorého zastupuje.

Podľa § 115 O.s.p. ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak, súd nariadi na prejednanie veci samej pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná.

Podľa § 119 ods. 1 O.s.p. pojednávanie môže sa odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Podľa § 120 ods. 1 O.s.p. účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

Podľa § 125 O.s.p. za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 132 O.s.p. dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Podľa § 156 ods. 1 O.s.p. rozsudok sa vyhlasuje vždy verejne; vyhlasuje ho predseda senátu alebo samosudca v mene Slovenskej republiky. Uvedie pritom výrok rozsudku spolu s odôvodnením a poučením o odvolaní a o možnosti výkonu rozhodnutia.

Podľa § 156 ods. 3 O.s.p. vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením.

Prejavenie názoru účastníka na prejednávajúcu vec je jedným zo základných práv účastníka konania. Spôsob, akým tento názor súd zisťuje sa však neuskutočňuje výlučne výsluchom účastníka. Aj pri osobe plne procesne spôsobilej, jej názor na prejednávajúcu vec zisťuje aj prostredníctvom jej zástupcu, resp. z písomného podania.

Účastník konania môže konať pred súdom osobne alebo prostredníctvom ním zvoleného zástupcu. V konaní pred prvostupňovým a aj odvolacím súdom bol dovolateľ zastúpený advokátom. Prítomnosť účastníka, ktorý sa v konaní už vyjadril, na pojednávaní v zásade nie je povinnosťou, ale právom tohto účastníka. Pokiaľ sa však chce zúčastňovať

všetkých pojednávanií vo veci a z dôvodu existencie prekážky na jeho strane je mu to znemožnené, môže požiadať súd o odročenie pojednávania.

Odročenie pojednávania je výnimočné opatrenie pre prípad, že účastník konania alebo iná osoba brániaca jeho záujmy sa ho pre dôležitý dôvod nemôže zúčastniť. Súd však nie je povinný pojednávania odročiť. Najmä skúma povahu tejto prekážky, dopad neprítomnosti účastníka na konanie, ale aj prítomnosť osoby zástupcu, ktorý bráni záujmy dotknutého účastníka.

Na pojednávanií 30. novembra 2010 sa zúčastnil právny zástupca otca (dostavil sa po jeho začatí), ktorý jeho neprítomnosť ospravedlnil, odročenie pojednávania nežiadal, ani z jeho prednesu táto skutočnosť nevyplývala. Otec maloletej mal v konaní možnosť vyjadriť sa k návrhom a prednesom urobeným v konaní, a to buď osobne, alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Tým, že odvolací súd pojednával 30. novembra 2010 v neprítomnosti otca (ale za prítomnosti jeho právneho zástupcu) neodňal mu možnosť konať pred súdom, pretože nedošlo k ujme na procesných právach otca.

Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná (§ 242 ods. 1 O.s.p.), je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Iná vada konania je právne relevantná, ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Z hľadiska dovolateľom tvrdenej existencie tzv. inej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. treba uviesť, že dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné (o tento prípad ale v prejednávanej veci nejde). Vada tejto povahy je síce relevantným dovolacím dôvodom, ktorý možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, sama osebe (i keby k nej skutočne došlo) ale prípustnosť dovolania nezakladá. Či už teda konanie, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie, bolo alebo nebolo postihnuté procesnou vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (dovolací súd napadnuté rozhodnutie z tohto aspektu neposudzoval), nejde o dôvod, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

Vzhľadom k tomu, že dovolanie v predmetnej veci nie je prípustné v zmysle § 238 O.s.p. a dovolací súd nezistil podmienku jeho prípustnosti podľa § 237 O.s.p. dovolanie otca maloletej bolo treba odmietnuť (§ 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Vecnú správnosť dovolaním napadnutého rozsudku dovolací súd vzhľadom na jeho neprípustnosť neskúmal.

O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle ustanovení § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. mája 2011

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová